

LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖ TARYBA

NEEILINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-05-05 Nr. TTP-6

Vilnius

Posėdis įvyko 2023-05-05.

Posėdžio pirmininkas Vytautas Šilinskas.

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuvienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Alminas Mačiulis – Vyriausybės kanclerio pavaduotojas, Aušra Gratulevičienė – Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės patarėja, Vytautas Šilinskas – socialinės apsaugos ir darbo viceministras, Vita Baliukevičienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovė, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Mindaugas Liutvinskas – finansų viceministras, Audronė Miknevičienė – Finansų ministerijos Finansų politikos departamento vyresn. patarėja, Titas Budreika – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešosios politikos sprendimų ir duomenų analizės grupės vadovas.

Profesinių sąjungų atstovai: Inga Ruginienė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkė, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Aleksandras Posochovas – Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Kristina Krupavičienė – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkė, Rimtautas Ramanauskas – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Ričardas Garuolis – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Mantas Stanžys – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Ričardas Sartatavičius – Lietuvos pramonininkų konfederacijos generalinis direktorius, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento vyr. ekspertė, Rūta Skyrienė – asociacijos „Investors’ Forum“ vykdomoji direktorė, Evalda Šiškauskienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos viceprezidentė, Andrius Romanovskis – Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas, Ineta Rizgelė – Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė, Sigitas Gailiūnas – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos L. e. p. prezidentas, Giedrė Ražinskienė – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos generalinė direktorė, Artūras Telmentas – Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos LINAVA Prezidiumo narys, Sigitas Dimaitis – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų direktorius.

Kiti asmenys: Romas Austinskas – Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „Linava“ prezidentas, Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Irena Petraitienė – Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinė sąjungos pirmininkė, Daiva Kvedaraitė – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ generalinė sekretorė, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Vaidotas Kalinauskas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės vadovas, Ūla Urbaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja, Agnė Nakčerienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Viktorija Trachimovič – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Indrė Vaicekuskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Audra Mikalauskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Horizontalios politikos ir projektų valdymo

grupės vyriausioji patarėja, Sigita Arlauskienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Komunikacijos skyriaus patarėja.

Darbotvarkė.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Dėl minimalios mėnesinės algos 2024-iems metams dydžio nustatymo.

SVARSTYTA. Dėl minimalios mėnesinės algos 2024-iems metams dydžio nustatymo.

Vytautas Šilinskas, pradėdamas posėdį, pristatė Vyriausybės siūlymą: siūloma 10 proc. didinti minimalią mėnesinę algą (toliau – MMA) ir 20 proc. neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – NPD). MMA nuo 2024 m. būtų 924 Eur neatskaičius mokesčių. Sakė besitikinantis, kad darbdaviai tokiam pasiūlymui pritarė. Jis yra mažesnis nei pagal Lietuvos banko atliktus skaičiavimus, nes Vyriausybė girdi darbdavių argumentus dėl stojančios pramonės ir neapibrėžtos ekonomikos. Taip pat pabrėžė besitikintis, kad profesinės sąjungos taip pat palaikys pasiūlymą. Nurodė, kad Finansų ministerija turi penkmečio planą, kaip NPD galėtų pasiekti MMA dydį. Informavo, kad jau kitais metais planuojama didinti NPD net 20 proc. Tokiu atveju padidinus 10 proc. MMA ir 20 proc. NPD, „į rankas“ žmogus gautų daugiau, negu tiesiog didinant pagal Lietuvos banko skaičiavimus, kai remiamasi formule, kuri buvo patvirtinta Trišalėje taryboje. Jeigu būtų padidinta pagal Lietuvos banko siūlymą, tai žmogui „į rankas“ nekeičiant NPD formulės gautųsi 701 Eur. Jeigu MMA būtų didinama 10 proc. ir taip pat 20 proc. didinamas NPD, tai žmogui „į rankas“ gautųsi net 709 Eur. Viceministras nurodė, kad 2024 m. MMA augimas neatskaičius mokesčių būtų 84 Eur, o „į rankas“ 76 Eur ir MMA augimas turėtų aplenkti vidutinės algos augimą. Apibendrinamas kalbėjo, kad tai yra geras kompromisinis sprendimas ir prašė jam pritarti.

Andrius Romanovskis nurodė, kad darbdaviai suinteresuoti MMA dydį žinoti kuo anksčiau. Kalbėjo apie buvusią nepriimtina situaciją paskutiniaisiais metais, kai MMA buvo didinama 15 proc., o apie tai būdavo sužinoma likus keliems mėnesiams iki numatomo didinimo datos. Teigiamai įvertino tai, kad bandoma apsispręsti dabar, taip pat išsakė lūkestį, kad Vyriausybė kuo greičiau patvirtintų šį dydį. Pabrėžė, kad nėra priimtina, jog dažnai yra siejamas mokesčių reformos bei MMA ir NPD didinimo klausimas. Kalbėjo apie 2017 m. socialinių partnerių susitarimą dėl siekio suvienodinti MMA ir NPD dydžius. Sakė, kad norėtų aiškaus patikinimo, kad šie klausimai bus atsieti nuo mokesčių reformos klausimo. Paminėjo pasitarimus su prekybos, transporto ir kitais sektoriais, nurodydamas, kad ypač transporto sektoriuje MMA didinimas bus skausmingas. Akcentavo, kad ateityje norėtų kitokio socialinio dialogo, kad nebūtų taip skubama.

Inga Ruginienė kalbėjo, kad įvyko negražus procesas svarstant klausimą dėl MMA ir, anot jos, ateityje reikėtų formuoti kitokią kultūrą. Reiktų skatinti susitarimus, o ne skatinti, kad jų nebūtų. Ji akcentavo, kad profesinių sąjungų reikalavimu darbuotojai, uždirbantys MMA, kitais metais „į rankas“ gautų ne mažiau, kaip Lietuvos bankas paskaičiavęs, - 701 Eur ir nei euro mažiau. Ji taip pat atkreipė dėmesį į NPD. Anot jos, MMA ir NPD didinimas turėtų būti kompleksinė priemonė, dėl to turėtų būti diskutuojama kartu. Mokestinėje pertvarkoje negali būti atsietų dalykų. Jei kalbama apie mokestinės naštos mažinimą mažiausiai uždirbantiems, neišvengiamai reikia kalbėti apie didelių pajamų didesnę progresyvų apmokestinimą. Pabrėžė, kad apie subalansuotus mokesčius profesinės sąjungos kalba jau seniai. Taip pat nurodė, kad profesinėms sąjungoms yra svarbu ir biudžetinio sektoriaus bazinis dydis. Pajamos ir socialinės garantijos turi didėti visiems darbuotojams. Tikisi darbdavių pritarimo pradėjimui kalbėtis dėl šakinių kolektyvinių susitarimų.

Ričardas Sartatavičius sakė, kad Lietuvos pramonininkų konfederacija atsakingai palaikytų pasiūlymą didinti MMA 10 pro., nors gal ir ne laikas šiuo metu kelti atlyginimus. Taip pat jis dar kartą iškėlė produktyvumo rodiklio įtraukimą į MMA formulę klausimą, sakydamas, kad diskusijos dėl MMA formulės peržiūrėjimo turėtų prasidėti kitame etape, bet neužilgo.

Rūta Skyrienė nurodė, kad asociacijos „Investors‘ forum“ valdyba pritaria MMA didinimui pagal pristatytą siūlymą 10 proc. +20 proc. Taip pat pasisakė apie progresinius mokesčius nurodyma, kad, juos įvedus, įmonėms bus sunku konkuruoti net savo regione.

Kristina Krupavičienė informavo, kad LPS „Solidarumas“ valdybos posėdyje buvo priarta išsakytam Vyriausybės siūlymui. Sakė suprantanti, kad kai kurios įmonės turi problemų. Pasiūlymą, kad pirmą kartą MMA viršys skurdo ribą ir kalbėjo, kad reikia galvoti apie visus žmones socialinių klausimų kontekste. Kalbėjo apie pastangas didinti darbo našumą, apie technologijas, investicijas.

Arvydas Dambrauskas nurodė pritariantis pateiktam Vyriausybės pasiūlymui. Taip pat pritarė Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pozicijai dėl bazinio dydžio. Kalbėjo apie krizes ir jų prognozavimą. Pasisakė apie kompromisų radimo būtinybę.

Artūras Telmentas kalbėjo apie iššūkius tarptautinių pervežimų srityje. Paminėjo šalis, su kuriomis yra konkuruojama. Kalbėjo apie sektoriuje esantį koeficientą 1,65 ir nurodė, kad tarptautinių pervežimų sektoriuje MMA bus dar didesnis. Nurodė, kad transporto sektorius galėtų pritari šiam siūlomam pakėlimui, jei būtų peržiūrimas ir koeficientas, t. y. asociacijos „Linava“ nuomone, siūlant kelti MMA, reiktų peržiūrėti ir koeficiento dydį. Kalbėjo apie situaciją, kai vilkikai registruojami kitose šalyse, taip pat nurodė kitus aspektus, kurie neskatina šios verslo sritys.

Vytautas Šilinskas pritarė dėl paminėtų iššūkių, su kuriais susiduria transporto sektorius, tačiau patikslino situaciją dėl kvotų, o taip pat pabrėžė, kad 1,65 koeficientas nėra MMA transporto sektoriuje. Nurodė, kad tai yra mokestinė lengvata, kuria gali naudotis darbdaviai, jei moka tokį atlyginimą. Akcentavo, kad MMA transporto sektoriuje yra lygiai tokia pati kaip ir visoje Lietuvoje visuose sektoriuose.

Sigitas Gailiūnas nurodė, kad MMA didinimo klausimas nesukelia didesnių problemų nei Lietuvos pramoninkų konfederacijai, nei asociacijai „Investors‘ Forum“. Sakė, kad labai didelę ir labai neigiamą įtaką MMA didinimas turi smulkioms ir vidutinėms įmonėms, kurių nemažai vienija Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija. Kalbėjo apie galimą artėjančią krizę, esamą techninę recesiją. Mano, kad yra netinkamas laikas kalbėti apie MMA didinimą mokesčių reformos kontekste. Ypač atkreipė dėmesį į įmonių padėtį regionuose. Mano, kad reiktų suvienodinti MMA ir NPD dydžius. Apibendrinamas kalbėjo, kad laikas yra netinkamas ir nurodė, kad pritarant pozicijai kelti mažesniais dydžiais, o siūlomi didesni dydžiai yra netinkami.

Andrius Romanovskis sakė, kad norėtųsi gerų naujienų iš Vyriausybės transporto ir apgyvendinimo sektoriams, nes kol kas jiems yra tik sunkiosios naujienos.

Vytautas Šilinskas kalbėjo, kad regionuose problema yra tai, kad mažos ir vidutinės įmonės neturi pakankamai vartojimo, stiprių ir mokių klientų. Pabrėžė, kad, įvertinus statistinius duomenis, MMA kėlimas niekada neigiamai neatsispindėjo smulkioms ir vidutinėms įmonėms, o kaip tik regionuose atsiliepa teigiamai. Tačiau sutiko, kad reiktų diskutuoti, kaip atskiriems sektoriams išspręsti esančias problemas.

Evalda Šiškauskienė sakė pritarianti Andriaus Romanovskio ir Sigito Gailiūno pozicijai dėl MMA kėlimo, t. y. pritaria MMA kėlimui, bet pabrėžė, kad jos atstovaujama sektoriui jis bus skausmingas. Kalbėjo apie šio sektoriaus problemas, nurodyma, kad reiktų subalansuoti MMA ir NPD. Taip pat pabrėžė, kad reiktų atkreipti dėmesį į formulės keitimą. Kalbėdama apie darbo našumą sakė, kad ne visuose šio sektoriaus darbuose galima pritaikyti technologijas. Taip pat informavo, kad bus bandoma pratęsti PVM lengvatą, nes restoranams tai buvo didžiulis išsigelbėjimas, taip pat bus bandoma atlikti didelį monitoringą.

Vytautas Šilinskas atkreipė dėmesį, kad NPD kėlimas kaip tik ir turėtų didžiausią poveikį transporto bei apgyvendinimo ir maitinimo sektoriams.

Ričardas Sartatavičius pritarė Artūro Telmento ir Evaldos Šiškauskienės iškeltų sudėtingų problemų nagrinėjimui atskiruose sektoriuose. Pabrėžė, kad LPK stebi tiek situaciją Lietuvoje, tiek ir aplink Lietuvą.

Ričardas Garuolis pabrėžė, kad apie našumo didinimą pasisako visos tarptautinės organizacijos, ne tik profesinės sąjungos apie tai kalba.

Inga Ruginienė atkreipė dėmesį, kad diskusija nukrypo apie atskirus sektorius. Nemanoma, kad transporto ir apgyvendinamo sektoriais yra sunkios naujienos. Kalbėjo, kad kol kas negali būti jokios kalbos apie koeficiento 1,65 mažinimą. Pritarė, kad reiktų kalbėti su atskirais sektoriais, kuriuose yra problemų. Akcentavo, kad reikia galvoti tiek apie miestų, tiek apie regionų darbuotojus.

Kristina Krupavičienė kalbėjo, kad pirmiausiai reikia pradėti kalbėti apie šakinį socialinį dialogą, šakinius susitarimus, problemas reiktų spręsti dvišaliuose santykiuose.

Sigitas Gailiūnas atkreipė dėmesį, kad smulkus verslas yra įvairiuose sektoriuose. Patebėjo, kad socialiniams partneriams nereikėtų vieniems kitų mokytis kaip ką daryti.

Aurelija Maldutytė priminė, kokiais dydžiais ankstesniais metais augo MMA. Ji pateikė Lietuvos darbdavių konfederacijos (LDK) poziciją – prašė atidėti MMA dydžio svarstymo klausimą rudenii, kai bus aiškesnė situacija, bus matyti, kas vyksta Lietuvos ekonomikoje ir kokios bus tolimesnės prognozės. Kalbėjo, kad paskutinėmis žiniomis, yra per didelė įtampa šiuo metu daryti pokyčius. Atkreipė dėmesį apie buvusią praktiką, kai ne vienais metais sprendimas dėl MMA buvo priimamas rudenį. Taip pat nurodė, kad LDK neprieštarauja pačiai diskusijai.

Mindaugas Liutvinskas pabrėžė, kad Finansų ministerija, kaip Vyriausybės pusės Trišalės tarybos narė, vertina socialinių partnerių dialogą ir nori, kad Trišalėje taryboje įvyktų sutarimai, ypatingai tokiais klausimais kaip MMA. Pasidžiaugė, jog, panašu, kad bus įmanoma rasti sutarimą dėl 10 proc. MMA didinimo kitais metais. Pabrėžė, kad tokia rekomendacija iš Trišalės tarybos Vyriausybei tikrai vertinga ir būtų svarbus faktorius priimant sprendimą Vyriausybėje, tai būtų pozityvus signalas. Atkreipdamas dėmesį į neapibrėžtumą ekonomikoje, silpnus I ketvirčio rezultatus informavo, kad Finansų ministerija palaiko siūlymą MMA didinti 10 proc., t. y. lėčiau nei siūlė Lietuvos bankas. Pabrėžė, kad tai vis tiek reiškia, kad MMA didėja sparčiau nei VDU. Pasisakė, kad Finansų ministerija yra atvira siūlymui, kad NPD kitais metais didėtų labiau nei MMA, tai atitiktų Vyriausybės siekį ir žingsnius suartinti MMA ir NPD dydžius. Pabrėžė, kad NPD didinimas yra svarbi, bet brangi biudžetui priemonė, nes biudžetui būtų reikšminga suma. Informavo, kad Finansų ministerija planuoja kitą savaitę pristatyti planą, kaip per keletą metų palaipsniui planuojama NPD priartinti prie MMA. Dar kartą pabrėžė, kad šių dydžių sulyginimas būtų esminis reforminis dirbančiųjų apmokėtinimo žingsnis, galvojant ne tik iš atskirų sektorių perspektyvos.

Aurelija Maldutytė priminė, kad pagrindinis trukdis yra sutarta MMA didinimo formulė, kurią reikia keisti, todėl prašoma ilgai nelaukiant sėsti prie derybų stalo ir ją peržiūrėti.

Arvydas Dambrauskas atkreipė dėmesį, kad Lietuvoje pati didžiausia infliacija ir pats didžiausias ekonomikos smukimas. Išsakė nuomonę, kad dėl to yra Trišalės tarybos klaida ir kaltė, kad reiktų ieškoti sprendimų, kaip kartu spręsti problemas.

Andrius Romanovskis pabrėžė, kad, jei Trišalė taryba turi susitarimą dėl 10 proc. MMA didinimo ir 20 proc. NPD didinimo sprendimo priėmimo dabar, tuomet susitarimas yra. Jei dabar yra sprendimas dėl 10 proc. MMA, bet nėra sprendimo dėl 20 proc. NPD didinimo dabar, tuomet susitarimo nėra. Sakė suprantantis, kad sprendimą dėl NPD didinimo priims Seimas, tvirtindamas valstybės biudžeto projektą, bet šie abu punktai yra fundamentalus reikalas.

Ričardas Sartatavičius pritarė Andriaus Romanovskio išsakytai pozicijai.

Vytautas Šilinskas pristatė siūlomą Trišalės tarybos posėdžio protokolo nutarimą: Trišalė taryba pritaria MMA didinimui iki 924 Eur su sąlyga, kad NPD bus didinamas 20 proc.

Inga Ruginienė patikslino, kad Trišalė taryba teikia išvadą, kad visi bendrai pritaria, kad nuo kitų metų MMA turi kilti 10 proc., o NPD – 20 proc. Toks turėtų būti Trišalės tarybos sprendimas, o būsimas Seimo sprendimas – tai jau kitas etapas.

Ričardas Sartatavičius papildė sakydamas, kad turėtų prasidėti diskusija dėl formulės peržiūrėjimo.

Andrius Romanovskis nurodė, kad reikia fiksuoti, kada siūloma Vyriausybei priimti sprendimą, t. y. Trišalė taryba nori, kad aiškumas ir sprendimas būtų dabar.

Mindaugas Liutvinskas priminė, kad Trišalė taryba sprendžia dėl MMA. Dėl NPD galima formuluoti, kad siūloma rekomendacija. Akcentavo, kad NPD klausimas yra susijęs su biudžetu, o biudžeto priėmimas turi atskirą procesą.

Andrius Romanovskis patikslino, kad dėl MMA sprendžia ne Trišalė taryba, bet Vyriausybė. Trišalė taryba teikia savo rekomendaciją. Yra trišalis prašymas, kad sprendimas dėl MMA būtų priimtas kuo greičiau. Ar Vyriausybė su Seimu tai įvertins – jau kitas klausimas.

Artūras Černiauskas patikslino, kad MMA nustato Vyriausybė Trišalės tarybos siūlymu. Jis pasiūlė surašyti visus dydžius, t. y., kad Trišalė taryba siūlo MMA didinti 10 proc. ir nustatyti 924 Eur ir 20 proc. didinti NPD. Bendru sutarimu pateikiami siūlymai, toliau socialinę partnerystę vertins Vyriausybė ir Seimas. Mano, kad Trišalės tarybos nutarimo nereikėtų labai apsunkinti formuluotėmis, pridėdant kitų pasiūlymų. Diskusijoms dėl formulės pakeitimo būtų galima skirti visą atskirą posėdį. Dėl produktyvumo kriterijaus norėtų matyti konkrečius dydžius.

Andrius Romanovskis priminė dėl termino, kad Vyriausybei siūloma kuo greičiau priimti sprendimą.

Vytautas Šilinskas pasiūlė pridėti, kad „raginame Vyriausybę sprendimą dėl MMA didinimo priimti kuo anksčiau“. Klausė, ar visi sutinka su tokiu pasiūlymu.

Aurelija Maldutytė nurodė nesutinkanti.

Vytautas Šilinskas apibendrino, kad darbdavių pusės dauguma vis dėlto sutinka su tokiu pasiūlymu. Padėkojo socialiniams partneriams už susitarimo paiešką ir pasidžiaugė, kad šiemet dėl MMA klausimo pavyko susitarti.

NUTARTA: Lietuvos Respublikos trišalė taryba teikia savo išvadą Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl minimalios mėnesinės algos didinimo 2024-aisiais metais:

1. Siūlo nuo 2024 m. sausio 1 d. minimalią mėnesinę algą (MMA) didinti 10 proc., o neapmokestinamąjį pajamų dydį (NPD) – 20 proc.

2. Ragina Lietuvos Respublikos Vyriausybę sprendimą dėl MMA didinimo priimti kuo greičiau.

Posėdžio pirmininkas

Vytautas Šilinskas

Posėdžio sekretorė

Valda Pranckuvienė